

6.2.3 Lärande i arbete

Enligt gymnasielagen¹ kan delar av utbildningen inom grundläggande yrkesutbildning samt kompletteringsutbildning och vidareutbildning ges på en arbetsplats. Under sådan utbildning står den studerande inte i ett anställningsförhållande. Sådan utbildning ska bygga på ett skriftligt avtal mellan skolan och arbetsgivaren. En förutsättning för att ett avtal med en arbetsplats ska kunna ingås är att det finns tillgång till tillräcklig produktions- och serviceverksamhet, behövliga arbetsredskap och personal som är kompetent i fråga om yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet.

Lärande i arbete (LIA) bör ingå i alla yrkesinriktade examensdelar, såväl de obligatoriska som de valbara. Lärande i arbete ska ge studerande beredskap för det kommande yrkeslivet och ett livslångt lärande. Genom lärande i arbete utvecklar studerande sin yrkeskompetens. I examensplanen definieras omfattningen av lärande i arbete för varje examensdel.

Omfattningen av lärande i arbete är minst 30 kp som fördelas i de yrkesinriktade examensdelarna. Omfattningen av lärande i arbete ska framgå av betyget.

Utbildningen i skolan och det lärande i arbetet som sker ute på olika arbetsplatser ska tillsammans utgöra en helhet som motsvarar utbildningens mål. LIA-perioderna ska vara tillräckligt långa och sammanhängande så att studerande lär sig förstå vad arbetet innebär och vilka krav som ställs på en yrkesverksam person i branschen.

Lärande i arbete kan även utformas så att det ger den studerande möjligheten att utföra perioder av lärande i arbete inom ramen för egen företagsverksamhet inom branschen. Endast i undantagsfall kan en studerande fullgöra lärande i arbete i skolans övningsföretag/-verkstad, skolfartyg eller genom motsvarande arrangemang.

Det är möjligt att arbetsplatsförlägga hela eller delar av examensdelarna.

Skolan ska etablera ett samarbete med olika företag som på ett allsidigt sätt kan ge studerande lärande i arbete som en kvalitativ och målinriktad del av utbildningen. Studerande, skola och företag tecknar ett avtal som klargör målen, villkor och vederbörandes rättigheter och skyldigheter. Studerande har rätt till kontinuerlig handledning under perioderna av lärande i arbetet. Lärare ska ges förutsättningar att samarbeta med arbetslivet.

Skolan har ansvar för att se till att studerande får tillräcklig handledning under lärande i arbete. Skolan har också ansvar för planering och genomförande av LIA, vilket inkluderar informationen till arbetslivet. Skolan ansvarar också för lärarnas arbetslivskunskaper och fortbildning samt utbildning av arbetsplatshandledare och bedömare.

Ansvarig lärare ska besöka arbetsplatsen för lärande i arbete och ge sitt stöd till studerande och till handledare på arbetsplatsen.

---

¹ § 12 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

6.9.5 Yrkesprov

Kunnandet i varje yrkesinriktad examensdel, både de obligatoriska och de valbara ska bedömas i ett yrkesprov². Även de gemensamma examensdelarnas delområden kan bedömas i samband med yrkesprov. Yrkesprovet ska förläggas till examensdelens slutskede. Kan inte kunnandet visas vid ett tillfälle, kan påvisandet delas upp på flera tillfällen i så kallade delyrkesprov.

Vid yrkesprovet ska studerande visa sitt yrkeskunnande och få bedömning. Yrkesrådet i branschen ska vara delaktig i planeringen och ska godkänna yrkesprovets utformning, genomförande och bedömning.

Skolan ska samarbeta med arbetsplatser för att planera, genomföra och bedöma yrkesproven.

Yrkesprov kan avläggas i en eller flera examensdelar vid samma tillfälle, men varje examensdel ska tilldelas ett skilt vitsord.

Studerande ska genomföra sitt yrkesprov i en så realistisk arbetsmiljö som möjligt, gärna så att studerande utför för yrket förekommande arbetsuppgifter på en arbetsplats. Om detta inte är möjligt kan yrkesprovet utföras på skolan, men scenariot ska vara så likt en arbetsplats som möjligt.

Läroplanen ska för varje examensdel beskriva ansvarsfördelningen vid yrkesprov, hur yrkesprovet är utformat och vilka bedömningskriterier som ska tillämpas. Efter varje yrkesprov ska det arrangeras ett utvärderingssamtal, där lärare, arbetsplatsbedömare och studerande ska delta. Studerande ska ha en aktiv roll vid utvärderingssamtalet. Vid utvärderingssamtalet ska studerande värdera sin insats och presentera inom vilka moment studerande anser sig behöva förbättra sin yrkesskicklighet. Studerande ska också vid utvärderingssamtalet få respons av såväl läraren som arbetsplatsbedömaren. Lärare och arbetsplatsbedömaren ska efter detta utvärderingssamtal bedöma yrkesprovet i enlighet med fastställda bedömningskriterier och skriftligt motivera bedömningen. Det är lärarens uppgift att se till att bedömningen följer bedömningskriterierna i läroplanen. Studerande ska ha en aktiv roll vid utvärderingssamtalet.

Lärare, arbetsplatshandledare och studerande ska gemensamt bestämma tidpunkt för yrkesprov. Studerande ska ha möjlighet att förbereda sig inför uppgiften. Förberedelse sker genom den undervisning som hör till examensdelen och genom lärande i arbete. Skolan ska se till att studerande får tillräckligt stöd och tillräcklig handledning för att kunna avlägga yrkesprovet med nöjaktig bedömning.

Studerande har inte rätt att delta i ett yrkesprov om lärare bedömer att studerande inte har kunskaper att avlägga provet med nöjaktig bedömning. Studerande ska i så fall få information om på vilka områden han/hon bör förbättra sitt kunnande innan yrkesprov är aktuellt. Om lärare och bedömare under yrkesprovet finner att studerande inte har kompetens att genomföra provet ska provet avbrytas och studerande ska efter handledning och övning ges möjlighet att på nytt delta i ett yrkesprov.

Varje yrkesinriktad examensdel ska bedömas i ett yrkesprov, som kan omfattas av ett eller flera delyrkesprovtillfällen där kunnandet visas. Det är möjligt att fortsätta yrkesprovet på en annan arbetsplats eller vid en annan arbetstidpunkt så att kunnandet kan visas på ett heltäckande sätt och bedömningen blir tillförlitlig. Bedömningen ska ske utifrån de krav på yrkeskunnande och de kriterier som är fastställda för examensdelen.

Efter yrkesprovet ska studerande, lärare och arbetsplatsbedömaren hålla ett utvärderingssamtal där studerande ska presentera en egen utvärdering och ska ha möjlighet att ge en kompletterande bild av sin insats, och därefter lämna bedömnarna.

---

² § 20 LL (2011:13) om gymnasieutbildning

Bedömarna ska gemensamt bedöma studerandes prestationer med vitsord i aktuell skala. De ska väga samman sin bedömning till ett vitsord. Lärare och arbetsplatsbedömare ska motivera och dokumentera sin bedömning. Därefter delges studerande examensdelens vitsord. Lärare och bedömare har rätt att vid bedömningen beakta studerandes insatser under lärande i arbete och respons av kunder.

Yrkesprovets vitsord, inklusive motiveringar, ska antecknas på en bedömningsblankett som ska arkiveras. De olika yrkesprovets vitsord dokumenteras på yrkesprovetsbetyget.